

276. Прачытайце. Назавіце лічэбнікі. Да якога разраду яны адносяцца?

1. Шляхі не купляюць за пяць капеек — бяруць іх жыццём сваім (*В. Зуёнак*). 2. У замку каля шасцідзесяці пакояў, не лічачы калідораў і розных пераходаў з закуткамі (*У. Караткевіч*). 3. Нам разам трыццаць. Мы стаім на кладцы. Яна свавольна туфелькі зняла, падаўшы мне далонь, каб не сарвацца, сцюдзёнай^ф хваляй ногі абдала (*Н. Гілевіч*). 4. Чатырнаццаць гадоў адзвінела, чатырнаццаць садоў адцвіло (*П. Панчанка*). 5. Гораду майму — дзевяцьсот. Не дужа шмат, але не так ужо і мала (*У. Караткевіч*). 6. Лягчэй сто гоняў да каханья^{сп}, чым крок, што з любай дзеліць нас (*П. Броўка*).

Выпішыце колькасна-іменныя словазлучэнні і праскланяйце іх.

Раскажыце пра скланенне колькасных лічэбнікаў, што абазначаюць цэлыя лікі. У чым адметнасць іх сувязі з назоўнікамі?

Дапоўніце таблицу патрэбнымі формамі лічэбнікаў. Раскажыце пра асаблі-
васці змянення састаўных лічэбнікаў, якія абазначаюць цэлыя лікі.

Н.	<i>два месцы</i>	<i>дванаццаць аб'ектаў</i>	<i>пяцьсот тысяч рублёў</i>
Р.	<i>двух месцаў</i>	...	<i>пяцісот тысяч рублёў</i>
Д.	...	<i>дванаццаці аб'ектам</i>	...
В.	<i>два месцы</i>	<i>дванаццаць аб'ектаў</i>	<i>пяцьсот тысяч рублёў</i>
Т.	...	...	...
М.	<i>на двух месцах</i>	<i>на дванаццаці аб'ектах</i>	...

279. Прачытайце. Запішыце колькасна-іменныя словазлучэнні словамі. Рас-
кажыце пра асаблівасці змянення лічэбнікаў і іх сувязь з назоўнікамі.

Смачныя навiны

Што падаць да святочнага стала? Зра-
зумела, што торт! Яго можна прыгатаваць
самім.

Разатрыце 2 яйкі з 200 г (1 шклян-
кай) цукру, змяшайце з 250 г (1 шклян-
кай) кефіру, 1 шклянкай варэння і 350 г
(2 шклянкамі) мукі. Дабаўце чайную лыж-
ку соды, абсыпце форму маннымі крупамі
і выпякайце корж.

Для крэму да 250 г смятаны дабаўце
80 г цукру і ўзбіце або 150 г масла змяшай-
це са 150 г згушчанага малака. Зразумела,
прадукты гэтыя цяпер не вельмі танныя,
але, пакаштаваўшы торт, вы не пашкадуе-
це пра 250 г кефіру і 350 г мукі! (*Паводле
А. Служэўскай*).

Разгледзьце малюнак. Складзіце паводле яго рэцэпт кактэйлю. Запішыце
рэцэпт, замяняючы лікі словамі.

- Выпішыце з тэксту дзеясловы загаднага ладу. Графічна пакажыце, як яны ўтварыліся. Якія марфемы ўдзельнічалі ў іх утварэнні?
- Растворыце пастаноўку знакаў прыпынку ў апошнім сказе тэксту.

284. Прачытайце прыказкі з назвамі грашовых адзінак. Раствлумачце іх сэнс.

1. Не хапае дзевяць грыўняў да рубля. 2. Няма ні палушкі за душой. 3. Грош маленькі, а вялікую справу робіць. 4. У вераб'я багатая сям'я: у кожнага верабейкі па тры капейкі. 5. За морам цялушка палушка, ды рубель перавозу. 6. Дарагая залатовачка: каля рубля ляжала. 7. Усякая капейка алтынным гваздом прыбіта.

Карыстаючыся даведкай, утварыце і запішыце сказы з колькасна-іменнымі словазлучэннямі паводле прапанаванага ўзору.

У з о р . *1 пуд роўны шаснаццаці цэлым трыццаці васьмі сотым кілаграма.*

Д л я д а в е д к і : *1 грыўня = $3\frac{1}{3}$ (алтын); 1 палушка = 0,0025 (рубель); 1 грош = $\frac{1}{2}$ (капейка); 1 рубель = 400 (палушка); 1 капейка = 0,1 (грыўня); 1 палушка = $\frac{1}{4}$ (капейка); 1 рубель = 200 (грош); 1 залатоўка = 1,5 (грыўня); 1 алтын = 0,03 (рубель); 1 талер = 92,62 (капейка).*

285. Утварыце колькасна-іменныя спалучэнні і запішыце іх у патрэбнай склонавай форме.

- а) 736 + паштоўка (*М. скл.*);
- б) 425 + вучоныя (*Т. скл.*);
- в) 100 + зубр (*Т. скл.*);
- г) 734 + старонка (*Р. скл.*);
- д) $6\frac{1}{8}$ + тэрыторыя (*М. скл.*);
- е) $4\frac{2}{5}$ + метр (*Т. скл.*)

Раскажыце пра асаблівасці спалучэння лічэбнікаў з назоўнікамі і ўтварэнне склонавых форм.

286. Прачытайце тэкст. Падбярыце да яго загаловак.

Нацы..нальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы найстар..йшы прафесійны тэатр у Беларусі галоўная драматычная пл..цоўка краіны.

Ён быў створаны як Беларускі дз..ржаўны тэатр (БДТ) на базе Першага беларускага таварыства драмы і камед..і. Урачыстае а..крыццё тэатра а..былося 14 верасня 1920 года. Гэта дата лічыцца датай заснавання Купалаўскага тэатра. З 1926 года БДТ стаў называцца БДТ-1, таму што беларускія дз..ржаўныя тэатры таксама былі адкрыты ў іншых гарадах Беларусі: Віц..бску (БДТ-2) і Гом..лі (БДТ-3).

20—30-я гады ХХ стаго..дзя сталі важным этапам у станаўленні і развіцці тэатр... У 1940 годзе за значныя дасягнен..і ў галіне культуры

г. Мінск, вул. Энгельса, 7

+375 17 327 17 17

+375 17 327 40 31

Касы

ПН–НД з 09:00 да 19:00

тэатр быў узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Жыццё БДТ-1 не спынялася і ў г..ды В..лікай Айчыннай вайны. Тэатр працаваў у Томск.. . Тут у 1944 годзе р..жысёр Леў Літвінаў паставіў славутую «Паўлінку» Янкі Купалы якая стала візітнай карткай тэатр.. . Гэты сп..ктакль захоўваецца ў рэпертуар.. тэатр.. і сёння. У снежн.. 1944 года тэатру прысво..на імя Янкі Купалы а ў 1955 годзе зван..е «Акадэмічны».

У 1993 годзе за высокія дас..гненні ў галіне разві..я беларускай тэатральнай культуры пастановай Савета Міністраў Р..спублікі Беларусь тэатру імя Янкі Купалы быў прысво..ны статус «Нацы..нальны».

Купалаўскі тэатр на прац..гу многіх гадоў п..спяхова захоўвае найлепшыя дас..гненні айчыннага тэатральнага мастацтва а таксама спалучае традыцыйныя каштоўнасці з устаноўкай на н..спынны мастацкі пошук і творчы эксп..рымент. Рэпертуар тэатр.. прадстаўлены п..станоўкамі розных жанраў і форм паводле п'ес айчынных класікаў а таксама сучасных а..тараў дзеля чаго тэатр актыўна супрацоўнічае з найлепшымі драматургамі мастакамі і р..жысёрамі (*Паводле матэрыялаў сайта www.kupalauski.by*).

Спішыце тэкст, устаўляючы прапушчаныя літары і расстаўляючы знакі прыпынку. Лікі запішыце словамі. Раствлумачце напісанне арфаграм.

Запішыце назойнікі *Янка Купала, драматург, спектакль, «Паўлінка», пастаноўка* ў форме меснага склону адзіночнага ліку.

Падзяліце тэкст на часткі, выпішыце з іх ключавыя словы. Перакажыце тэкст па ключавых словах.

Які тэкст вы склалі б для сайта сваёй школы, класа?

Прагледзьце рэпертуар тэатра на сайце. Прапануйце сваім сябрам ці аднакласнікам пайсці на адзін са спектакляў. Спытайцеся пра час наведвання спектакля, пра месца продажу білетаў, адрас і тэлефон тэатра.

287. Прачытайце. Пад якой назвай можна аб'яднаць гэтыя тэксты?

1. Полацк самы старажытны горад Беларусі. (У)першыню ён у..гадваецца ў «Апов..сці мінулых гадоў» у 862 годзе. У Полацк.. знаходзіцца самая старажытная камен..ая пабудова Беларусі (С/с)афіійскі сабор узведзены ў 1044—1066 гадах.

2. Самы малады горад Беларусі — Крупкі (Мінская вобласць). Ён атрымаў статус горада ў 1991 годзе.

3. Нацыянальны парк «Белавежская пушча» ўвайшоў у Спіс Сусветнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА ў 1992 годзе і праз год атрымаў статус біясфернага запаведніка.

4. Самая старая беларуская школа, якая дзейнічае дагэтуль, знаходзіцца ў Ашмянскім раёне Гродзенскай вобласці. Сёння яна называецца ДУА «Барунскі вучэбна-педагагічны комплекс яслі-сад — сярэдняя школа». У 2017 годзе гэта ўстанова адукацыі адзначыла 400-гадовы юбілей (*Паводле І. Зімневай*).

Знайдзіце ў тэксце парадкавыя лічэбнікі.

Спішыце першы тэкст, раскрываючы дужкі, устаўляючы прапушчаныя літары і расстаўляючы знакі прыпынку. Лічэбнікі запішыце словамі.

У апошнім сказе чацвёртага тэксту знайдзіце парадкавы лічэбнік. Запішыце яго словамі і праскланяйце разам з назоўнікам, да якога ён дапасуецца.

● Знайдзіце ў тэкстах прыметнікі ў форме найвышэйшай ступені параўнання. Пакажыце, як яны ўтварыліся. Параўнайце па часе ўзнікнення горад Полацк з іншымі беларускімі гарадамі.

Разгледзьце выяву паштовай маркі. Што на ёй адлюстравана? Да якой падзеі быў прымеркаваны яе выпуск?

Як выглядае сучасны герб Полацка? Апішыце яго. Якія лічэбнікі вы выкарыстаеце пры апісанні?

